

Arvamus, mis käsitleb komisjoni teatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule - Galileo uurimisprogrammi eduraport 2004. aasta alguse seisuga

K(2004) 112 lõplik

(2004/C 302/08)

5. mail 2004. aastal otsustas Euroopa Komisjon konsulteerida Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 262 alusel Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega seoses komisjoni teatisega Euroopa Parlamendile ja nõukogule - GALILEO uurimisprogrammi eduraport 2004. a alguse seisuga, K(2004) 112 lõplik.

Transpordi, energia, infrastruktuuri ja infoühiskonna osakond, mis vastutas komitee töö eest selles valdkonnas, võttis oma arvamusel vastu 10. juunil 2004. a. Ettekandjaks oli hr Buffetaut.

Oma 410. plenaaristungil 30. juunil ja 1. juulil 2004. aastal (30. juuni 2004 koosolekul) võttis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 161 poolt- ning 3 erapooletu häälega, vastu järgmise arvamusel:

1. Preambula

1.1 GALILEO programm kujutab endast olulist väljakutset Euroopa Liidule, tema sõltumatusele, tehnoloogilisele ja teaduslikule potentsiaalile, majandusele ning eeskätt kosmose- ja telekommunikatsioonitööstusele. Viimaste aastate jooksul on kosmetööstuse areng Euroopa Liidus tuginenud peamiselt satelliitsideühendustega seotud kaubandustegevusele. Telekomunikatsioonitööstust vaevanud raskused on andnud tõsiseid tagasilööke kosmetööstusele, mis on saanud ebapiisavat institutsionaalset ja poliitilist toetust, eriti võrreldes selle peamiste konkurentidega.

1.2 GALILEO programm, mis lükkus edasi diskussioonide tõttu, mis puudutasid programmist tulenevate tulude õiglast jaotamist Euroopa Kosmoseagentuuri liikmesriikide vahel ja väljastpoolt Euroopat tulevate surveavalduste tõttu, alustas lõpuks oma esimest etappi pärast Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) nõukogu 26. mai 2003. aasta lepet ESA liikmesriikide asjaomaste rahaliste sissemaksete kohta.

1.3 GALILEO programmil on võrreldes GPS-süsteemiga (ülemaailmne asukohamääramise süsteem) üks tähtis iseärasus, nimelt see, et ta on tsiviilprogramm. See peamine infrastruktuuri projekt on määrava strateegilise tähtsusega Euroopale ja tema sõltumatusele, nagu juba mainis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Parlament ja Euroopa Ülemkogu. GALILEO programm sobib ideaalselt Lissaboni strateegiaga. Sellise mastaapse projekti tähtsust Euroopa integratsiooni edendamise üritusele tuleks samuti tugevalt rõhutada.

1.4 GALILEO süsteem tagab viis teenust

- “avalik teenus” (võrreldav GPS põhiteenusega);
- “transpordiohutuse teenus”, mis on mõeldud kasutamiseks eelkõige õhu-, raudtee- ja meretranspordiasutustele;
- “kaubanduslik teenus”, mis on täpsem kui avalik teenus ja on kavandatud kaubanduslikuks rakendamiseks;
- “otsingu- ja päästeteenus”;

— “avalik reguleeritud teenus”; selle teenuse kasutamise õigus on vaid riigiasutusel ning nende politsei-, tolli- ja kodanikuaitse teenistustel. Nende tegevusalade jaoks kasutatakse ülimat täpsust, krüpteeritud signaale; neid on samuti võimalik kasutada sõjalistel eesmärkidel ning igasuguse kuritahtliku sekkumise tõkestamiseks võetakse vajalikud meetmed.

1.5 Kuna GALILEO on tsiviilsüsteem, kasutatakse seda sellest hoolimata põhiliselt igapäevasel otstarbel, eriti transpordi vallas. Seega peab ta olema suuteline tagama pideva ja ohutu töötamise ning kriisiolukorras võib toimida tsiviilvastutus, mis GPS-süsteemi puhul ei toimi.

1.6 Lõpetuseks võib öelda, et GALILEO on pisut täpsem kui GPS ning lisaks sellele hõlmab see süsteem kogu planeeti. Süsteemi abil on võimalik kindlaks määrata tervikliku signaali ka reaalajas, mis on teatud juhtudes oluline nõue, eriti tsiviillenunduses.

1.7 Vaatluse all oleva teatise põhieesmärgiks on anda aru GALILEO programmi edusammudest, kavandada tulevikuväljavaated ja täpselt ära näidata mitmed projektiga seotud ebamäärasused, mille kavandatav maksumus on 3,2 miljardit eurot ning mis koosneb kolmest faasist, nimelt:

- arenduse ja valiidsuse kontrolli faas, mis kestab 2002 - 2005;
- positsioonidele asetamise faas 2006 - 2007;
- kaubanduslik eksploatatsioonifaas, mille algustähtjaks on 2008. a.

2. Komisjoni dokumendi struktuur ja põhikokkuvõte

Teatise sisu keerleb järgneva kolme punkti ümber:

- arendusfaasi edusammud;
- rahvusvahelise koostöö areng;
- üleminek positsioonidele asetamise ja eksploatatsioonifaasile.

2.1 Arendusfaas

2.1.1 Ühisettevõtte

Euroopa Kosmoseagentuuri nõukogus 2003. aasta mais sõlmitud kokkulepe võimaldas lahendada esilekerkinud probleeme, mille tagajärjel on GALILEO ühisettevõtte alates eelmise aasta suvest juba täielikult töövõimeline. Ühisettevõtte direktor on ametisse määratud, asutamisploani vastu võetud ja 2003. ja 2004. aasta eelarve kinnitatud. Euroopa Geostatsionaarne Navigatsioonisüsteem (EGNOS) tuleks võtta ühisettevõtte kontrolli alla. Lahendamata on ühisettevõtte rahanduslik ja sotsiaalne staatus. Seda küsimust arutatakse Belgia valitsusega. Kõnesolevad summad on kahtlemata suured (5 miljonit eurot aastas). Eesmärgiks on tagada ühisettevõttes töötavale 32 inimesele samasugused tingimused, nagu on Euroopa Kosmoseagentuuri ja Euroopa Komisjoni liikmetel. Belgia ametivõimud ei ole selle nõudmise vastu, kuid soovivad tagada ühisettevõtte töötajatele sotsiaalkindlustuskaitse. Seega on probleem rohkem administratiivset kui olemuslikku laadi.

2.1.2 Tehniline analüüs ja uurimistöö

See hõlmab:

- viimaseid töid definitsioonifaasi kallal;
- põhilist infrastruktuuri;
- EGNOSe süsteemi, mis hakkab varsti tööle;
- Euroopa raadionavigatsiooni kalenderplaani.

2.1.3 Ülemaailmne raadioside konverents, mis toimus 2003. aasta juunis

2.1.3.1 Arutuse all olnud küsimused olid ELi jaoks äärmiselt olulised ning neil oli kaks eesmärki:

- kinnitada 2000. aastal määratud sageduste spekter;
- tagada, et erinevate süsteemide vaheline jaotus selle sagedusspektri piires ei osutuks kahjulikuks Euroopa süsteemile ja et juurdepääs sagedusspektrile oleks õiglane ning põhineks koostalitlusvõime printsiibil.

2.1.3.2 Arutelud toimusid Ameerika GPS-süsteemi ajaloolise monopoolse seisundi taustal. Kuid tegelikult saavutas EL oma loodetud tulemuse nii sagedusspektri kasutamistingimustes kui ka erapooletu multilateraalse kooskõlastatuse nõudes.

2.1.4 Uute liikmesriikide ja kandidaatriikide integreerimine

Uudsed lähenemised on tööstuslikus mastaabis hoolikalt välja töötatud, et tagada ülalmainitud riikide täielikku osalemist GALILEO programmis, nagu soovis komisjon.

2.2 Rahvusvahelise koostöö arendamine

2.2.1 Nagu nõukogu on mitmetel puhkudel rõhutanud, on rahvusvaheline koostöö oluline koostisosa GALILEO programmi maksimaalse kasu saamise tagamiseks. Lisaks sellele

muutuvad üha sagedasemaks kolmandate riikide palved projektiga ühinemiseks. Seoses sellega soovib komisjon järgida samaaegselt nii bilateraalset kui regionaalset lähenemisviisi.

2.2.2 30. oktoobril 2003. aastal kirjutati esialgne kokkulepe alla Hiinaga ning läbirääkimised on käimas India ja Iisraeliga. Samasuguseid samme astutakse ka Lõuna-Korea, Brasiilia, Jaapani, Kanada, Austraalia, Mehhiko ja Tšiili puhul.

2.2.3 Mis puudutab regionaalset koostööd, siis on dialoogi alustatud Vahemere piirkonna, Ladina-Ameerika ja Aafrikaga.

2.2.4 Läbirääkimised on käimas ka kahe riigiga, kellel juba on satelliitnavigeerimise süsteem, nimelt Venemaa ja Ameerika Ühendriikidega. Need läbirääkimised on iseäranis tähtsad, kuna nad on kavandatud tehnilise ühitatavuse ja koostalitlusvõime tagamiseks süsteemide vahel, mida kasutavad viimatimainitud riigid ja GALILEO programm. Tuleks rõhutada, et esialgselt seadsid Ameerika Ühendriigid just GALILEO programmi põhjendatuse kahtluse alla. Arutluse all olev konsultatsioonimehhanism peab tuginema süsteemile, kus igal partneril on teise partneri suhtes võrdsed õigused ja kohustused, eriti seoses võimaliku vetoõiguse rakendamisega.

2.3 Üleminek positsioonidele asetamise ja eksploatatsiooni faasi

See on otsustav faas. Süsteemi positsioonidele asetamise ja eksploatatsiooni faase alustatakse vastavalt 2006. ja 2008. aastal.

2.3.1 Kontsessioonimenetlus

2.3.1.1 Kontsessioonimenetlust juhib ühisettevõtte. Menetlus käivitus 2003. aasta oktoobris. Registreeriti ja nõuetele vastavaks tunnistati neli pakkumist. Pakkumiste esitajaks olid konsortsiumid, mis koosnesid paljudest juhtivatest partneritest, keda toetas rühm ühinenud firmasid. Kõigi pakujate arvates võiks tulevane Euroopa süsteem toota märkimisväärset kaubanduslikku tulu ja kõik soovisid finantseerida olulise osa oma osamaksest oma enda varadest.

2.3.1.2 See faktor on seda tähtsam, et nõukogu soovib, et ühendusepoolne finantseering ei ületaks ühte kolmandikku positsioonidele asetamise faasi kulutustest. Kontsessioonimenetluse teises faasis, mida tuntakse "konkureerivate läbirääkimiste" all, on lõppimekirja kantud kolm konsortsiumit (Alcatel/Alenia/Vinci, EADS/Thalès/Inmarsat, Eutelsat).

2.3.1.3 Kindlaks on määratud kuut tüüpi finantsallikad ja nimelt:

- GALILEO süsteemi poolt pakutavate teenuste müük;
- litsentsid ja intellektuaalse omandi õigused;
- ELi finantseering;
- laenu Euroopa Investeerimispanngalt (EIB);
- mõningate kolmandate riikide finantsabi;
- kui peaks vajalikuks osutama, siis maksud satelliit-raadionavigatsiooni vastuvõtjate pealt.

2.3.2 Süsteemi raamstruktuur

2.3.2.1 Komisjon on edastanud nõukogule ja Euroopa Parlamendile määruse ettepaneku Euroopa satelliitradionavigatsiooni programmi juhtimisstruktuuri loomiseks. Komisjonile on tehtud ettepanek luua järelevalveorgan ning turvalisuse ja ohutuse keskus; viimatimainitud organ oleks nõukogu peasekretäri/ühise julgeoleku ja välispoliitika kõrge esindaja otsese vastutuse all. Lõpuks on selgunud, et järelevalveorgan tuleb kindlasti luua ning viimasele tuleb anda turvalisuse eest vastutamise kohustus. Turvalisuse ja ohutuse keskust ei moodustata; kriisilukorras võtab nõukogu ise reaalses otsuseid vastu.

2.3.2.2 Süsteemi raamstruktuuri teiseks võtmeküsimuseks on võimalikud ohud eraisikute privaatsusele. Tuleks märkida, et GALILEO süsteem iseenesest ei tekita mingit hädaohtu privaatsusele, kuna ta ei saa kasutajatelt mingit informatsiooni (puudub "üleslülili"). Teisalt, kasutaja saadud informatsiooni võib uuesti edastada mõne teise süsteemi, näiteks mobiiltelefoni kaudu – võimaldades seega kasutaja asukoha täpselt kindlaks määrata. Vastutus GALILEO süsteemi kaudu saadava informatsiooni kasutamise reguleerimise eest ei lasu mingil juhul EL-i programmi juht-struktuuridel, vaid pigem riikide ametiasutustel. Riikide ametisutuste tähelepanu tuleks juhtida meetmetele, mida nad peavad võtma GALILEO süsteemi kasutamise ja veelgi kiiremini GPS süsteemi kasutamise reguleerimiseks.

3. Üldised märkused

3.1 Komitee hindab otsustavat lähenemisviisi, mille komisjon on oma teatistes omaks võtnud, silmas pidades fakti, et kõnesolev projekt on ilmselgelt äärmiselt oluline ning toob kaasa märkimisväärseid raskusi. Selles vaimus – otsustavusega edu saavutada – tuleks pöörata pidevalt tähelepanu järgmistele küsimustele:

- turvanõuete kavandamine süsteemi ja selle haldamise väljatöötamise perioodil
- läbirääkimiste lõpetamine USA-ga, silmas pidades kokkuleppele jõudmist, mis põhineb võrdsetel kohustustel ja mille eesmärgiks on koostalitlusvõime;
- püüe leida sobivat erafinantseeringut ja tagatud pikaajalise laenu soetamist Euroopa Investeerimispanngalt;
- vajadus hoida programmi realiseerimine plaanitud eelarve piires.

3.2 Selle olulise projekti edukus sõltub nõukogu selgest poliitilise ja rahandusliku tahte kinnitamisest ning kindlalt selle seisukoha juurde jäämisest. GALILEO projektile pühendumisega on nõukogu näidanud oma ambitsioone nii EL-i kui tema kosmosepoliitika suhtes.

4. Järeldus

4.1 Oma järeldustes tundub komisjon väljendavat murelikkust või ebakindlust finantsküsimuste suhtes. See on põhjapaneva tähtsusega probleem; kui finantseerimine seataks kahtluse alla, võiks kogu projekt ohtu sattuda. EMSK võib ainult taaskinnitada fakti, et GALILEO projekt omab EL-ile, tema kosmose-tööstuse tulevikule ja Euroopa integratsiooni edendamisele olulist strateegilist tähtsust. EMSK rõhnuas juba tugevalt seda punkti, tuues esile üksikasjaliku juhtumi, oma arvamustes komisjoni Rhoelises ja Valges raamatus Euroopa kosmoseprojekti kohta.⁽¹⁾ EMSK jagab komisjoni rahulolu tõelise edu suhtes, mida on saavutatud selle projekti käimalükkamisega ning loodab, et komisjoni väljendatud optimismi ei kahanda viimasel hetkel tekkivad raskused.

Brüsselis, 30. juuni 2004

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus Valges raamatus pealkirja all Kosmos: uus Euroopa piir laieneva ühenduse jaoks – Euroopa kosmoseprojekti rakendamise tegevuskava (COM (2003) 673 final – CESE 501/2004, 31. märts 2004)
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus Rohelises raamatus Euroopa kosmoseprojekti kohta (COM(2003) 17 lõplik – EÜT C 220, 16.9.2003)